II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14ης Δεκεμβρίου 2004

σχετικά με την κρατική ενίσχυση της Γερμανίας υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών της Βαυαρίας

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2004) 4771]

(Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2006/570/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε προηγουμένως τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα [1] και λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Η Γερμανία γνωστοποίησε στην Επιτροπή με την επιστολή της της 31ης Ιανουαρίου 2001 το μέτρο που θέσπισε υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών της Βαυαρίας. Περαιτέρω πληροφορίες διαβιβάστηκαν με την επιστολή της 11ης Μαΐου 2001, η οποία παρελήφθη στις 16 Μαΐου 2001, και με την επιστολή της 9ης Οκτωβρίου 2001, η οποία παρελήφθη στις 11 Οκτωβρίου 2001.

(2) Η Γερμανία γνωστοποίησε με την επιστολή της της 9ης Οκτωβρίου 2001 ότι το μέτρο τέθηκε σε εφαρμογή ήδη από το έτος 1970 και ότι δεν είχε κοινοποιηθεί μέχρι σήμερα. Η ενίσχυση καταχωρίστηκε κατά συνέπεια στο μητρώο των μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων.

(3) Με την επιστολή της της 7ης Φεβρουαρίου 2003 η Επιτροπή κοινοποίησε στη Γερμανία την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης αναφορικά με την ενίσχυση αυτή. Στην απόφασή της για την κίνηση της τυπικής διαδικασίας ελέγχου, η Επιτροπή παραπέμπει στο γεγονός ότι δεν εκφράζει αντιρρήσεις στρεφόμενες εναντίον ενός μέρους του προαναφερόμενου μέτρου ενίσχυσης (της κοινωνικής λειτουργικής ενίσχυσης), εφόσον το εν λόγω μέρος εναρμονίζεται με τις διατάξεις του κεφαλαίου 14 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας [2] (το οποίο εφεξής καλείται «κοινοτικό πλαίσιο»), και ότι είναι ως εκ τούτου συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* [3]. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να της υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους αναφορικά με την εν λόγω ενίσχυση.

(5) Στην Επιτροπή διαβιβάστηκαν παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων με τις επιστολές της 29ης Απριλίου 2003, την οποία παρέλαβε στις 2 Μαΐου 2003, της 5ης Μαΐου 2003, την οποία παρέλαβε στις 6 Μαΐου 2003, και της 26ης Μαΐου 2003, την οποία παρέλαβε στις 28 Μαΐου 2003. Η Επιτροπή έλαβε επίσης σχετικό ηλεκτρονικό μήνυμα της 12ης Φεβρουαρίου 2003, το οποίο πρωτοκολλήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2003.

(6) Η Γερμανία διαβίβασε την τοποθέτησή της στην Επιτροπή με την επιστολή της 4ης Απριλίου 2003, η οποία παρελήφθη στις 8 Απριλίου 2003. Κοινοποίησε περαιτέρω την τοποθέτησή της επί των παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων, με την επιστολή της της 29ης Αυγούστου 2003, η οποία παρελήφθη στις 3 Σεπτεμβρίου 2003.

[1] ΕΕ C 82 της 5.4.2003, σ. 12.

[2] ΕΕ C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

[3] Πρβλ. υποσημείωση 1.

(7) Στις 19 Μαΐου 2004 η υπόθεση διαχωρίστηκε και η Επιτροπή εξέδωσε την οριστική της απόφαση [4] βάσει της οποίας ενέκρινε pro futuro την κοινοποιηθείσα ενίσχυση, την οποία η Γερμανία είχε την πρόθεση να χορηγήσει κατά το χρονικό διάστημα 2001-2005.

(8) Η Γερμανία διαβίβασε με την επιστολή της της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, η οποία παρελήφθη στις 16 Σεπτεμβρίου 2004, περαιτέρω πληροφορίες αναφορικά με το μη κοινοποιηθέν μέρος της ενίσχυσης, όπως της είχε ζητηθεί από την Επιτροπή με την επιστολή της της 24ης Μαΐου 2004.

(9) Η παρούσα απόφαση αφορά αποκλειστικά τις ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Γερμανία παράνομα στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών της Βαυαρίας κατά το χρονικό διάστημα πριν από το 2001 (εξαιρουμένων των ενισχύσεων που προορίζονταν για την κάλυψη κοινωνικών λειτουργικών ενισχύσεων).

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

II.1. **Στόχος και νομική βάση του μέτρου**

(10) Στόχος του μέτρου είναι να διασφαλίσει γενικά τη συνεργασία των γεωργικών και των δασοκομικών επιχειρήσεων, η οποία οργανώνεται στη Βαυαρία με τη μεσολάβηση των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και αλληλοβοήθειας των επιχειρήσεων που καλούνται «Maschinen- und Betriebshilferinge». Η ενίσχυση χορηγείται βάσει των διατάξεων του νόμου για τη στήριξη της γεωργίας στη Βαυαρία (LwFöG) της 8ης Αυγούστου 1974.

II.2. **Αποδέκτες**

(11) Αποδέκτες του μέτρου είναι τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών της Βαυαρίας (bayerische Maschinenringe) και το Kuratorium Bayerischer Maschinen- und Betriebshilferinge e.V. (KBM).

Τα βαυαρικά δίκτυα ανταλλαγής μηχανών

(12) Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών αποτελούν τις οργανώσεις αλληλοβοήθειας των γεωργών οι οποίες λειτουργούν σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο. Βάσει του άρθρου 9 του LwFöG οι οργανώσεις αυτές επιτρέπεται να ασκούν δραστηριότητες μόνο στους ακόλουθους τομείς:

α) παροχή λειτουργικών ενισχύσεων κοινωνικού χαρακτήρα (οι οποίες έχουν ήδη εγκριθεί από την Επιτροπή, βλέπε αιτιολογική σκέψη 3 ανωτέρω): τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών οργανώνουν την ανταλλαγή των απασχολούμενων στο χώρο της γεωργίας στις περιπτώσεις ασθενείας, ατυχημάτων και όταν συντρέχουν άλλες έκτακτες περιστάσεις κοινωνικού χαρακτήρα·

β) χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων σε γεωργικές και δασοκομικές επιχειρήσεις: τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών οργανώνουν τις ανταλλαγές των εργαζομένων στο γεωργικό και δασοκομικό τομέα, κυρίως προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εποχιακές περίοδοι αιχμής όσον αφορά τη ζήτηση εργατικού δυναμικού, αλλά και για να εκτελούνται οι εξειδικευμένες εργασίες από προσωπικό που διαθέτει τα απαιτούμενα υψηλά προσόντα, το οποίο δεν είναι συχνά διαθέσιμο στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις·

γ) συντονισμός της προσφοράς καταλυμάτων στέγασης τουριστών στις γεωργικές και δασοκομικές εκμεταλλεύσεις·

δ) από κοινού εκμετάλλευση των μηχανών μεταξύ των εκμεταλλεύσεων: τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών οργανώνουν και συντονίζουν την ανταλλαγή των μηχανών ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Έτσι, οι γεωργοί αποφεύγουν την αγορά ιδιόκτητων εξειδικευμένων μηχανημάτων, πράγμα που είναι σε πολλές περιπτώσεις αντιοικονομικό, ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις.

(13) Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών διαδραματίζουν απλώς διαμεσολαβητικό ρόλο. Οι ουσιαστικές παροχές –όπως η διάθεση των μηχανημάτων και του εργατικού δυναμικού– εκτελούνται από τους γεωργούς, οι οποίοι σε αντάλλαγμα για την παροχή τους εισπράττουν από την επιχείρηση η οποία εκμεταλλεύεται τις αντίστοιχες παροχές (γεωργική εκμετάλλευση) ανάλογη ανταμοιβή, η οποία συμβαδίζει με την τιμή της αγοράς. Σε αντάλλαγμα για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, οι γεωργοί καταβάλλουν τη συνεισφορά του μέλους, καθώς και ανταμοιβή για την αντίστοιχη παροχή.

(14) Το κράτος δεν επιδοτεί όλες τις δραστηριότητες των δικτύων ανταλλαγής μηχανών. Έτσι, ιδίως ο συντονισμός των καταλυμάτων στέγασης τουριστών αποκλείεται από την αντίστοιχη στήριξη και πρέπει να αποτελεί αντικείμενο χωριστής αντιμετώπισης στις λογιστικές καταστάσεις και τους ισολογισμούς.

(15) Ο νόμος LwFöG περιορίζει τις δραστηριότητες των δικτύων ανταλλαγής μηχανών στις βασικές αποστολές [5] οι οποίες αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 12, οι οποίες επιδοτούνται (εξαιρουμένων ορισμένων περιορισμένων περιπτώσεων). Εάν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών ιδρύουν ωστόσο νομικά ανεξάρτητες θυγατρικές επιχειρήσεις, αυτές επιτρέπεται να ασκούν και άλλες, διαφορετικές δραστηριότητες [άρθρο 10 στοιχείο γ) του LwFöG], εφόσον με τον τρόπο αυτό δεν διακινδυνεύει η εκπλήρωση των βασικών αποστολών. Στις «μη βασικές δραστηριότητες», οι οποίες πρέπει να αποτελούν αντικείμενο χωριστών καταχωρίσεων στις λογιστικές καταστάσεις και τους ισολογισμούς (άρθρο 12 LwFöG), συγκαταλέγονται:

α) η συντήρηση των χώρων πρασίνου·

β) η συγκομιδή, επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση οργανικών απορριμμάτων·

γ) η εκτέλεση μεταφορικών υπηρεσιών στον γεωργικό και δασοκομικό τομέα·

δ) οι δασοκομικές εργασίες·

ε) η εκτέλεση υπηρεσιών για λογαριασμό των δήμων και κοινοτήτων, όπως ο εκχιονισμός, οι εργασίες καθαρισμού και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες.

[4] C(2004) 1629 τελικό.

[5] Στις βασικές αποστολές, κατά την έννοια της παρούσας απόφασης, ανήκουν οι δραστηριότητες εκείνες οι οποίες είναι επιλέξιμες βάσει του γερμανικού δικαίου.

ΚΒΜ

(16) Το ΚΒΜ αποτελεί την κεντρική οργάνωση των δικτύων ανταλλαγής μηχανών της Βαυαρίας. Κατά το χρονικό διάστημα από το 1994 έως το 2000 στο ΚΒΜ ανήκαν 83-90 δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, τα οποία συναπαρτίζονταν από περίπου 100 000 γεωργικές και δασοκομικές επιχειρήσεις. Το ΚΒΜ εισέπραττε πληρωμές για την εκπλήρωση των ακόλουθων καθηκόντων:

α) να εκπληρώνει το ρόλο του κεντρικού συνομιλητή έναντι του Βαυαρικού Υπουργείου Γεωργίας και Δασών·

β) να διαχειρίζεται τους δημόσιους πόρους που χορηγούνται υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών·

γ) να προσλαμβάνει τους διαχειριστές πλήρους απασχόλησης και το υπόλοιπο προσωπικό για τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών·

δ) να παρέχει συμβουλές και υποστήριξη στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών σε όλα τα ζητήματα που αφορούν τη διάθεση των μηχανημάτων και του εργατικού δυναμικού μεταξύ των επιχειρήσεων·

ε) να διασφαλίζει την προσφορά του πλήρους φάσματος υπηρεσιών των δικτύων ανταλλαγής μηχανών σε όλη την έκταση της Βαυαρίας·

στ) να ασκεί τον υπηρεσιακό και ειδικό επαγγελματικό έλεγχο επί των διαχειριστών των δικτύων ανταλλαγής μηχανών·

ζ) να οργανώνει τα προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης των συνεργατών των δικτύων ανταλλαγής μηχανών.

II.3. **Πόροι του προϋπολογισμού**

(17) Όπως ανακοίνωσε η Γερμανία, στο ΚΒΜ και τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών καταβάλλονται ενισχύσεις από το 1974 και μετά. Βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ ([6]), οι εξουσίες της Επιτροπής για ανάκτηση της ενίσχυσης υπόκεινται σε δεκαετή προθεσμία παραγραφής. Η διαδικασία ελέγχου κινήθηκε από την πλευρά της Επιτροπής το 2001, πράγμα που συνεπάγεται ότι η δεκαετής προθεσμία παραγραφής αρχίζει να προσμετράται από το έτος 1991, βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού. Οι ενισχύσεις οι οποίες καταβλήθηκαν πριν από το εν λόγω χρονικό διάστημα δεν πρόκειται συνεπώς να αποτελέσουν αντικείμενο περαιτέρω ελέγχου.

(18) Τα στοιχεία που διαβιβάστηκαν από τη Γερμανία και τα οποία παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί στη συνέχεια αφορούν μόνο τις πληρωμές οι οποίες καταβλήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα 1992-2000 στο ΚΒΜ και τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών.

([6]) ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε με την πράξη προσχώρησης του 2003.

(σε EUR)

Έτος	Καταβολή ενισχύσεων στο ΚΒΜ	Από το οποίο ποσό ενισχύσεις που καταβλήθηκαν στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών
1992	5 268 000,00	
1993	5 882 000,00	
1994	6 120 163,82	5 774 370,02
1995	6 005 123,14	5 661 987,48
1996	6 005 123,14	5 636 740,37
1997	5 112 918,81	4 777 826,08
1998	5 252 757,14	4 912 490,12
1999	5 007 205,07	4 734 342,77
2000	4 387 906,92	4 035 399,63

II.4. **Φύση και έκταση των ενισχύσεων**

(19) Το μέτρο χρηματοδοτήθηκε από πόρους του κρατιδίου της Βαυαρίας. Η ενίσχυση χορηγήθηκε υπό τη μορφή των άμεσων επιδοτήσεων στην κεντρική οργάνωση του δικτύου ανταλλαγής μηχανών, το ΚΒΜ. Το ΚΒΜ μεταβίβασε περαιτέρω ένα μέρος των πόρων υπό τη μορφή των πληρωμών και της παροχής υπηρεσιών στα συμβεβλημένα μαζί του δίκτυα ανταλλαγής μηχανών. Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών υπολογίστηκαν με βάση την ποσοστιαία αναλογία των δαπανών οι οποίες απαιτούνται για να εκπληρωθούν τα βασικά καθήκοντα που καθορίζονται από το καταστατικό.

II.5. **Λόγοι για την κίνηση της τυπικής διαδικασίας έρευνας**

(20) Μετά από μια αρχική έρευνα δεν αποσαφηνίστηκε εάν οι πληρωμές που καταβλήθηκαν από δημόσιους πόρους στο ΚΒΜ συνιστούσαν την ανταπόδοση για παροχές που δίνονταν από το ΚΒΜ στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, χωρίς να υπερβαίνουν την τιμή που χρεωνόταν στην αγορά για τις αντίστοιχες παροχές ή εάν οι πληρωμές αυτές υπερέβαιναν την τιμή της αγοράς συνιστώντας συνεπώς επιδότηση του κόστους λειτουργικής εκμετάλλευσης με το οποίο επιβαρυνόταν το ΚΒΜ. Ήταν ασαφές εάν οι εν λόγω εικαζόμενες ενισχύσεις ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 τη συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις «ήσσονος σημασίας» ([7]). Η Επιτροπή δεν διέθετε εξάλλου καμία άλλη πληροφορία από την οποία να προκύπτει ότι οι ενισχύσεις του είδους αυτού συνδέονταν με επενδύσεις ή άλλες επιλέξιμες δαπάνες ή ότι υπάγονταν στις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ([8]). Οι εν λόγω ενισχύσεις θα μπορούσαν συνεπώς να υπαχθούν ενδεχομένως στις λειτουργικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά ([9]).

([7]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30.

([8]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 33. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 364/2004 (ΕΕ L 63 της 28.2.2004, σ. 22).

([9]) Όπως ανέφεραν το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «οι ενισχύσεις λειτουργίας, δηλαδή οι ενισχύσεις που αποβλέπουν να απαλλάξουν μία επιχείρηση από τις δαπάνες στις οποίες θα έπρεπε η ίδια να υποβληθεί στο πλαίσιο της τρέχουσας διαχειρίσεως των συνήθων δραστηριοτήτων της, νοθεύουν, καταρχήν, τους όρους του ανταγωνισμού» (απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 1995 στην υπόθεση T-459/93, Siemens SA κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1675, σημεία 48 και 77 και νομολογία που αναφέρεται στα σημεία αυτά).

(21) Παρόμοιες είναι οι αντιρρήσεις που προβάλλονται σε βάρος των πληρωμών που δίνονται στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών. Ασαφές παρέμενε ιδίως εάν οι δημόσιοι πόροι οι οποίοι παρέχονταν από το δημόσιο μέσω του ΚΒΜ στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά προς το σκοπό της μείωσης του κόστους της παροχής υπηρεσιών στους γεωργούς, με αποτέλεσμα να είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτό ότι επρόκειτο για ενίσχυση που προοριζόταν αποκλειστικά για τους γεωργούς, ή εάν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών εισέπραξαν τα ίδια, ένα μέρος των πόρων ως τελικοί δικαιούχοι υπό την ιδιότητα των επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να εισέπραξαν σχετική ενίσχυση.

(22) Εξάλλου, όπως προέκυψε κατά τη διάρκεια της προσωρινής εξέτασης του μέτρου αυτού, από την ενίσχυση ευεργετήθηκαν τουλάχιστον εν μέρει γεωργικές και δασοκομικές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή εξέφρασε σοβαρές αμφιβολίες εάν οι ενισχύσεις οι οποίες δόθηκαν προς κάλυψη των λειτουργικών ενισχύσεων των γεωργικών και δασοκομικών επιχειρήσεων και για τους σκοπούς της ανταλλαγής μηχανών μεταξύ των επιχειρήσεων θα μπορούσαν να έχουν εγκριθεί βάσει του κεφαλαίου 14 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών ή εάν επρόκειτο εν προκειμένω πολύ περισσότερο για λειτουργικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν προς στήριξη των γεωργικών παραγωγών.

(23) Περαιτέρω, απομένει να διευκρινιστεί εάν οι διαφορετικοί τομείς δραστηριοτήτων των δικτύων ανταλλαγής μηχανών ήταν δυνατόν να διαχωριστούν με σαφήνεια μεταξύ τους και εάν οι πληρωμές κρατικών πόρων στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών οδήγησαν σε νόθευση του ανταγωνισμού σε άλλους οικονομικούς τομείς (δηλαδή σε τομείς δραστηριοτήτων εκτός του χώρου των επίσημων βασικών αποστολών που επιτελούσαν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών).

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΡΙΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

III.1. **Υποβληθείσες καταγγελίες, στρεφόμενες κατά του επίμαχου μέτρου**

(24) Η Επιτροπή έλαβε σειρά καταγγελιών. Όπως ισχυρίζονται οι καταγγέλλοντες, τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών δεν ασκούν δραστηριότητες μόνο στο χώρο των βασικών αποστολών οι οποίες περιγράφονται στην αιτιολογική σκέψη 12, αλλά προσφέρουν παράλληλα και την παροχή άλλων υπηρεσιών, όπως οι δημοτικές υπηρεσίες (π.χ. ο εκχιονισμός, οι εργασίες κατασκευής και συντήρησης οδών, η κατασκευή εγκαταστάσεων καθαρισμού λυμάτων), η συντήρηση των κήπων και της φυσικής κληρονομιάς, η κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων και γηπέδων γκολφ, σε ανταγωνισμό με άλλες εμπορικές επιχειρήσεις.

(25) Όπως διατείνονται οι καταγγέλλοντες, η προσωπική και χωροταξική εγγύτητα καθώς και η ενότητα που υπάρχει μεταξύ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών, καθώς και η ανεπαρκής οριοθέτηση των ουσιαστικών βασικών δραστηριοτήτων των δικτύων ανταλλαγής μηχανών από τις άλλες οικονομικές δραστηριότητες δεν επιτρέπει τον αποτελεσματικό διαχωρισμό μεταξύ των ενισχυόμενων και των μη ενισχυόμενων τομέων δραστηριοτήτων από κρατικούς πόρους. Οι καταγγέλοντες εξέφρασαν την άποψη ότι οι ενισχύσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της διεπιδότησης άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα να οδηγήσουν σε νόθευση του ανταγωνισμού εκτός του κλάδου της γεωργίας.

III.2. **Τοποθετήσεις των ενδιαφερόμενων κατά τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας**

(26) Η Επιτροπή παρέλαβε κατά τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας τέσσερις τοποθετήσεις. Οι ενδιαφερόμενοι δεν εξέφρασαν αντιρρήσεις στρεφόμενες κατά της επιδότησης του βασικού πυρήνα δραστηριοτήτων των δικτύων ανταλλαγής μηχανών, δηλαδή των κοινωνικών και οικονομικών λειτουργικών ενισχύσεων και της κοινής χρησιμοποίησης του εξοπλισμού μεταξύ των εκμεταλλεύσεων.

(27) Αντικείμενο των τοποθετήσεων είναι οι «μη βασικές δραστηριότητες», τις οποίες διεκπεραιώνουν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών μέσω των θυγατρικών τους επιχειρήσεων, όπως για παράδειγμα οι εργασίες εκχιονισμού κατά τη διάρκεια του χειμώνα ή οι εργασίες διαρρύθμισης κήπων και χώρων της υπαίθρου που εκτελούν κατ' εντολή τρίτων επιχειρήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι προαναφερόμενες θυγατρικές εταιρείες δεν είναι δυνατόν να διαχωριστούν από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, ακριβώς επειδή εμφανίζονται υπό την αυτή επωνυμία με τα δίκτυα αυτά και απασχολούν το αυτό προσωπικό. Από τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τους ενδιαφερόμενους στοιχειοθετείται εξάλλου ότι τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών είναι πιθανόν να εμφανίζονται τα ίδια στην αγορά, υπό την ιδιότητα των επιχειρήσεων προσφοράς ορισμένων υπηρεσιών (όπως π.χ. η πώληση εξοπλισμού παραγωγής). Σε μία τοποθέτηση διαβιβάστηκαν αναλυτικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι ένα δίκτυο ανταλλαγής μηχανών προσέφερε στο εμπόριο προϊόντα φυτοπροστασίας σε τιμές ενδεχομένως κατώτερες από την τιμή πώλησης του παραγωγού τους, αλλά οι οποίες ήταν υπό οποιεσδήποτε συνθήκες κατώτερες από τη συνήθη τιμή της αγοράς. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των ενδιαφερόμενων, σε άλλες περιπτώσεις εμφανίζονταν μεν οι εμπορικές θυγατρικές επιχειρήσεις ως φορείς προσφοράς των υπηρεσιών π.χ. στις περιπτώσεις των δημοπρασιών, προσέφευγαν όμως για την εκτέλεση της παροχής των υπηρεσιών σε υπεργολαβικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων και στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών. Κατά την άποψη των ενδιαφερόμενων είναι επομένως αδύνατο να υπάρξει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των βασικών αποστολών και των υπόλοιπων βιομηχανικών δραστηριοτήτων που ασκούν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών.

(28) Με την προσωπική και χωροταξική ενότητα των δικτύων ανταλλαγής μηχανών καθώς και του ΚΒΜ και των θυγατρικών τους εταιρειών δεν είναι δυνατόν να αποφευχθεί η διεπιδότηση των εμπορικών δραστηριοτήτων που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 25. Ένας άλλος ενδιαφερόμενος είναι επιπλέον της άποψης ότι τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών εκμεταλλεύονται καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση τους κατά την έννοια του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ και ότι συνομολογούν συμφωνίες και ασκούν πρακτικές οι οποίες περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ.

(29) Οφείλει να σημειωθεί ότι οι αποδείξεις που προσκομίστηκαν από τους ενδιαφερόμενους προς στήριξη των ισχυρισμών τους δεν αφορούν ειδικότερα τη χρονική περίοδο πριν από το 2001, που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας απόφασης. Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι οι αποδείξεις αυτές είναι ωστόσο συναφείς, όταν πρόκειται να αξιολογηθεί το ζήτημα εάν υπήρχε η δυνατότητα κατά το χρονικό διάστημα και πριν από το έτος 2001 να δοθούν διεπιδοτήσεις και να νοθευτεί ο ανταγωνισμός εκτός του πλαισίου του γεωργικού τομέα.

IV. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

(30) Σε μία επιστολή της της 4ης Απριλίου 2003 η Γερμανία εκφράζει την άποψη ότι τόσο το ΚΒΜ όσο και τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών δεν συνιστούν επιχειρήσεις, με την έννοια του πλαισίου ρυθμίσεων που εφαρμόζεται για τις κρατικές ενισχύσεις. Στην περίπτωση του ΚΒΜ δεν υπάρχει προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε κάποια συγκεκριμένη αγορά, ενώ και στην περίπτωση των δικτύων ανταλλαγής μηχανών οι δραστηριότητές τους που ασκούν στον τομέα παροχής κρατικής υποστήριξης (βασικές δραστηριότητες) δεν εντάσσονται στις οικονομικές δραστηριότητες, επειδή σκοπός τους δεν είναι η αποκόμιση κέρδους.

(31) Στις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν με την επιστολή της της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, η Γερμανία υποστηρίζει την άποψη ότι το γεγονός ότι τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών δεν επιτρέπεται βάσει του καταστατικού τους να ασκούν καμία οικονομική δραστηριότητα αποτελεί επαρκή απόδειξη για να στοιχειοθετηθεί ότι οι ενισχύσεις είναι δυνατόν να αποφέρουν οφέλη που ευνοούν αποκλειστικά τους γεωργούς και ότι δεν απαιτείται συνεπώς καμία περαιτέρω απόδειξη. Η Γερμανία υπέβαλε στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος των οικονομικών πόρων που μεταβιβάζονται περαιτέρω στους γεωργούς από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών αναλογεί στις κοινωνικές λειτουργικές ενισχύσεις. Η Γερμανία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι το ποσό που καταβλήθηκε από το ελεύθερο κράτος της Βαυαρίας στο ΚΒΜ και στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών μεταβιβάστηκε περαιτέρω σε πλήρες ύψος στους γεωργούς που αποτελούν και τους μοναδικούς αποδέκτες του.

(32) Στην επιστολή της της 4ης Απριλίου 2003 η Γερμανία προβάλλει επίσης το επιχείρημα ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται στους γεωργούς μέσω των δικτύων ανταλλαγής μηχανών εμπίπτουν στον ορισμό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με την έννοια του κεφαλαίου 14 των κοινοτικών κατευθυντηρίων οδηγιών και ότι τηρούνται οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο αυτό. Η ενίσχυση μπορεί ως εκ τούτου να θεωρηθεί ότι είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

(33) Στην επιστολή της της 4ης Απριλίου 2003 η Γερμανία παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 24ης Ιουλίου 2003 στην υπόθεση C-280/00 (Altmark Trans GmbH und Regierungspräsidium Magdeburg) [10], στην οποία αναφέρεται ότι οι δημόσιες αντισταθμίσεις οι οποίες χορηγούνται προς αντιστάθμιση των δαπανών που προκαλούνται από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας δεν εμπίπτουν υπό ορισμένες προϋποθέσεις στον ορισμό της ενίσχυσης. Η Γερμανία υποστηρίζει την άποψη ότι στην περίπτωση που κρίνεται εν προκειμένω μπορεί να θεωρηθεί ότι συντρέχουν οι εν λόγω προϋποθέσεις.

(34) Όσον αφορά με τις αντιρρήσεις των ενδιαφερόμενων σε συνάρτηση με τις επιπτώσεις του μέτρου για ορισμένες μη γεωργικές δραστηριότητες που ασκούν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και την κατηγορία της διεπιδότησης άλλων οικονομικών τομέων, η Γερμανία κοινοποίησε τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

(35) Σε μία επιστολή της της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, η Γερμανία επισημαίνει ότι κατά το χρονικό διάστημα από το 1994 έως το 2000 ιδρύθηκαν δεκατρείς ανεξάρτητες θυγατρικές εταιρείες προς διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 15 ανωτέρω.

(36) Το ΚΒΜ, τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και κάθε θυγατρική εταιρεία έπρεπε να τηρήσουν απαράβατα την υποχρέωση της χωριστής τήρησης λογιστικών καταστάσεων, βάσει του άρθρου 12 πέμπτο εδάφιο του LwFöG. Οι αρχές της Βαυαρίας έλεγξαν βάσει των οικείων διατάξεων κατά πόσο τηρήθηκαν οι υποχρεώσεις αυτές.

(37) Καθώς το ΚΒΜ και τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών επιτρεπόταν να ασκούν μόνο τις βασικές δραστηριότητες που καθορίζονται από τις διατάξεις του καταστατικού τους, ενώ, αντιθέτως, οι εμπορικές θυγατρικές εταιρείες επιτρεπόταν να ασκήσουν μόνο τις πέντε «μη βασικές δραστηριότητες» που καθορίζονταν από το νόμο, η Γερμανία δεν έκρινε από την άλλη πλευρά ότι ήταν αναγκαίο να τηρούνται καταστάσεις για το χρόνο εργασίας.

(38) Όπως διατείνεται η Γερμανία, θεσπίστηκαν μία συνολική δέσμη μέτρων και μηχανισμοί ελέγχου, με τους οποίους διασφαλίζεται ότι η ενίσχυση προορίζεται να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τις τρεις βασικές αποστολές των δικτύων ανταλλαγής μηχανών, ούτως ώστε να αποκλείεται ο κίνδυνος της διεπιδότησης μη γεωργικών τομέων δραστηριοτήτων. Τα μέτρα αυτά προβλέπουν συγκεκριμένα:

α) την υποχρεωτική τήρηση χωριστών λογιστικών καταστάσεων και ισολογισμών για το ΚΒΜ, τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και τις θυγατρικές τους εταιρείες·

β) τη σαφή οριοθέτηση των τομέων δραστηριοτήτων (άσκηση των βασικών δραστηριοτήτων από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, μη βασικές δραστηριότητες για τις θυγατρικές εταιρείες)·

γ) τον περιορισμό των μη βασικών δραστηριοτήτων σε πέντε τομείς που θεσμοθετούνται με σαφήνεια στον LwFöG·

δ) τον υπολογισμό των καταβληθησόμενων ενισχύσεων που γίνεται με βάση το «αναγκαίο κόστος» (άρθρο 12 πρώτο εδάφιο LwFöG). Προς υπολογισμό του «αναγκαίου κόστους», οι βαυαρικές αρχές εξέτασαν χωριστά για κάθε δαπάνη, εάν τελεί σε συνάρτηση με τις βασικές δραστηριότητες που ασκούν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών·

[10] Συλλογή 2003, σ. I-7747.

ε) το ρητό αποκλεισμό των μη βασικών δραστηριοτήτων από την παρεχόμενη υποστήριξη (άρθρο 12 τρίτο εδάφιο LwFöG)·

στ) την περικοπή κατά 10 % των πόρων στήριξης για τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών που διατηρούν εμπορικές θυγατρικές εταιρείες (άρθρο 12 έκτο εδάφιο LwFöG).

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

V.1. 'Ύπαρξη της ενίσχυσης

(39) Όπως ορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό απαγορεύονται, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

(40) Οι προϋποθέσεις αυτές συντρέχουν, όπως θα αποδειχθεί στη συνέχεια.

(41) Το παρόν μέτρο ενίσχυσης χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους.

V.1.1. *Ενίσχυση υπέρ του KBM*

(42) Οι δραστηριότητες του KBM δεν αφορούν την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων του παραρτήματος I της συνθήκης ΕΚ.

(43) Η Γερμανία υπέβαλε κατάλογο των δραστηριοτήτων που ασκεί το KBM (βλέπε αιτιολογική σκέψη 16). Σε ορισμένες περιπτώσεις πρόκειται για μη οικονομικές δραστηριότητες. Ιδίως οι δραστηριότητες που ασκεί το KBM υπό την ιδιότητα του κεντρικού συνομιλητή του Βαυαρικού Υπουργείου Γεωργίας και Δασών, του οργάνου άσκησης του υπηρεσιακού και ειδικού επαγγελματικού ελέγχου επί των διαχειριστών των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και της διοίκησης των δημόσιων πόρων που χορηγούνται υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών δεν είναι δυνατόν να χαρακτηριστούν ως παροχές οι οποίες προσφέρονται σε μία καθορισμένη αγορά. Δεν εντάσσονται επομένως στις οικονομικές δραστηριότητες. Το KBM δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ότι συνιστά επιχείρηση, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ αναφορικά με τις δραστηριότητες αυτές.

(44) Οι πληρωμές προς κάλυψη των διοικητικών δαπανών του KBM δεν πληρούν όλα τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ. Συνεπώς, δεν πρόκειται για κρατικές ενισχύσεις με την έννοια που δίνεται στο προαναφερόμενο άρθρο.

(45) Το KBM ασκεί όμως και οικονομικές δραστηριότητες:

α) προσφέρει ορισμένες υπηρεσίες παροχής συμβουλών προς όφελος των δικτύων ανταλλαγής μηχανών·

β) προσφέρει προγράμματα περαιτέρω κατάρτισης και επιμόρφωσης για το προσωπικό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών·

γ) καταρτίζει προγράμματα λογισμικού, τα οποία στη συνέχεια μεταπωλούνται στους γεωργούς.

(46) Καθώς τα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες προσφέρονται σε μία καθορισμένη αγορά και εφόσον δεν πρόκειται στην περίπτωσή τους για οικονομικές δραστηριότητες, το KBM οφείλει να ενταχθεί στις επιχειρήσεις, με την έννοια που δίνεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 ([11]) της συνθήκης ΕΚ.

(47) Όσον αφορά τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών και τα μέτρα περαιτέρω κατάρτισης και επιμόρφωσης που θέτει σε διάθεση το KBM, οι εν λόγω παροχές αποβαίνουν κατά κύριο λόγο προς όφελος των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών, ακριβώς επειδή οι υπηρεσίες αυτές τους παρέχονται δωρεάν ή έναντι ενός κόστους συμμετοχής στην κάλυψη των δαπανών που είναι χαμηλότερο από την τιμή της αγοράς. Η Γερμανία δεν υπέβαλε όμως κανένα στοιχείο από το οποίο προκύπτει εάν οι εισφορές που καταβάλλονται ετησίως στο KBM ανταποκρίνονται στο κόστος με το οποίο πραγματικά επιβαρύνεται το KBM κατά την άσκηση των εν λόγω δραστηριοτήτων και ότι αποτελεί συνεπώς το τίμημα σε τιμές αγοράς για τις υπηρεσίες που προσφέρει το KBM κατ'εντολή του ελεύθερου κράτους της Βαυαρίας για λογαριασμό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών ή εάν τα προαναφερόμενα ποσά υπερβαίνουν ενδεχομένως το κόστος αυτό. Στο σημείο αυτό προστίθεται και το ότι η παροχή από κρατικούς πόρους στο KBM δεν συνδέεται ρητά με τον όρο ότι όλα τα συμπεριλαμβανόμενα στοιχεία ενίσχυσης θα πρέπει να μεταβιβαστούν σε πλήρες ύψος στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών ή τις θυγατρικές τους εταιρείες. Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες δεν είναι δυνατόν επομένως, να αποκλειστεί απολύτως το ενδεχόμενο το εξεταζόμενο μέτρο να εμπεριέχει ένα στοιχείο ενίσχυσης προς όφελος του KBM.

(48) Δεν είναι επίσης δυνατό να διαπιστωθεί εάν η προαναφερόμενη ενίσχυση είναι ενδεχομένως τόσο αμελητέα, ώστε να μην συνιστά κρατική ενίσχυση, βάσει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001, επειδή δεν πληροί όλα τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

([11]) Σύμφωνα με την πάγια νομολογία, στην έννοια της επιχειρήσεως στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, εντάσσεται κάθε φορέας που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος του φορέα αυτού και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του (βλέπε την απόφαση που εκδόθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2000 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-180/98 έως C-184/98, Pavlov και λοιποί κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, Συλλογή 2000, σ. I-6451, σημείο 74). Σύμφωνα επίσης με την πάγια νομολογία, οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα η οποία συνίσταται στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε μία συγκεκριμένη αγορά (αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1987 στην υπόθεση 118/85, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Συλλογή 1987, σ. 2599, σημείο 7, και της 18ης Ιουνίου 1998 στην υπόθεση C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Συλλογή 1998, σ. I-3851, σημείο 36, καθώς και προαναφερθείσα απόφαση Pavlov, σημείο 75).

(49) Θα πρέπει να γίνει αποδεκτό ότι το μέτρο που αποβαίνει προς όφελος της οικονομικής δραστηριότητας του ΚΒΜ ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση Altmark Trans GmbH und Regierungspräsidium Magdeburg [12] δεν θεσπίζεται κανένα κατώφλιο και κανένα ποσοστό κάτω από το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι δεν επηρεάζονται οι συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Ούτε η σχετικά αμελητέα έκταση της ενίσχυσης, αλλά ούτε και το σχετικά αμελητέο μέγεθος της ευνοούμενης επιχείρησης δεν αποκλείουν συγκεκριμένα εκ των προτέρων το ενδεχόμενο να προκαλείται ζημία στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

(50) Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η χρηματοδοτική ενίσχυση που χορηγείται στο ΚΒΜ πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστά κρατική ενίσχυση που χορηγείται προς όφελος του ΚΒΜ, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

V.1.2. *Ενίσχυση υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών*

(51) Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών ασκούν οικονομικές δραστηριότητες, προσφέροντας τις υπηρεσίες τους (συντονισμός της διάθεσης μηχανημάτων, ανταλλαγή εργατικού δυναμικού κ.λπ.) σε μία πραγματική ή δυνητική αγορά με αντάλλαγμα ένα συγκεκριμένο τίμημα. Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών συνιστούν επομένως επιχειρήσεις, με την έννοια που δίνεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

(52) Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών δεν είναι ιδιοκτήτες των μηχανημάτων. Δεν προσλαμβάνουν τα ίδια το εργατικό δυναμικό που προωθούν περαιτέρω με τη διαμεσολάβησή τους. Οι βασικές δραστηριότητές τους συνιστούν επομένως καθαρή δραστηριότητα διαμεσολάβησης, η οποία είναι συγκρίσιμη με τις δραστηριότητες που ασκεί ένας κτηματομεσίτης ή ένας οργανισμός διαμεσολάβησης προσωπικού, οι οποίοι φέρουν σε επαφή τις πλευρές της προσφοράς και της ζήτησης. Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών δεν ασκούν δραστηριότητες στους τομείς της παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας προϊόντων που υπάγονται στο παράρτημα I της συνθήκης ΕΚ.

(53) Η άσκηση των «βασικών δραστηριοτήτων» από την πλευρά των δικτύων ανταλλαγής μηχανών συνεπάγεται το σύνηθες κόστος λειτουργίας και προσωπικού, όπως για παράδειγμα η μισθοδοσία του προσωπικού, τα μισθώματα για τη μίσθωση χώρων και τα υπόλοιπα έξοδα γραφείου. Σε περίπτωση που δεν δοθούν ουδόλως κρατικές ενισχύσεις, οι δαπάνες αυτές θα έπρεπε να καλυφθούν από τις εισφορές των μελών και τα ποσά που θα έπρεπε να καταβάλουν οι γεωργοί σε αντάλλαγμα για τη διάθεση του εργατικού δυναμικού ή/και των μηχανημάτων. Η χορήγηση των κρατικών ενισχύσεων στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών συνεπάγεται κατά βάση τη μείωση των εισφορών που καταβάλλουν τα μέλη και των πληρωμών για την εκπλήρωση ενός συγκεκριμένου σκοπού. Θα μπορούσε λοιπόν να αναμένεται ότι οι ενισχύσεις που καταβάλλονται στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών θα μετακυλιστούν τουλάχιστον κατά ένα μέρος στους ώμους των γεωργών που είναι μέλη των δικτύων ανταλλαγής μηχανών. Όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, οι πληρωμές που απορρόφησαν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών μέσω του ΚΒΜ συνιστούσαν κατά μεγάλο μέρος τους πράγματι τη μετακύλιση των ποσών στους γεωργούς.

(54) Η Γερμανία δεν προσεκόμισε όμως βάσιμες αποδείξεις από τις οποίες να στοιχειοθετείται ότι δεν απομένει στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών κάποιο στοιχείο ενίσχυσης, εφόσον τα δίκτυα αυτά δεν υποχρεώνονται από το νόμο να μεταβιβάζουν περαιτέρω το πλήρες ποσό των ενισχύσεων που εισέπραξαν υπό τη μορφή των παροχών που προσφέρονται με μειωμένες τιμές στους γεωργούς.

(55) Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και οι θυγατρικές τους εταιρείες αποκόμισαν οικονομικά οφέλη από τις παροχές που προσέφερε το ΚΒΜ, υπό τη μορφή της παροχής συμβουλών, αλλά και των μέτρων περαιτέρω κατάρτισης και επιμόρφωσης στο προσωπικό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών για λογαριασμό τους, επειδή οι υπηρεσίες αυτές είτε χορηγήθηκαν δωρεάν ή με ένα τίμημα κατώτερο από την τιμή της αγοράς.

(56) Η Γερμανία δε διαβίβασε στην Επιτροπή στοιχεία που να της επιτρέπουν να εξακριβώσει το ποσό της ενίσχυσης που χορηγήθηκε στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών υπό τη μορφή αυτή.

(57) Επομένως, δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί εάν η ενίσχυση την οποία εισέπραξαν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών από το ΚΒΜ υπό τη μορφή των πληρωμών και των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι τόσο αμελητέα, ώστε να είναι δυνατόν να υπαχθεί στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, βάσει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

(58) Με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες θα πρέπει επομένως να γίνει δεκτό ότι το μέτρο αυτό ευνόησε ορισμένες επιχειρήσεις (τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών) στη Βαυαρία.

(59) Θα πρέπει εξάλλου να γίνει αποδεκτό ότι το μέτρο προς όφελος των δικτύων ανταλλαγής μηχανών είναι σε θέση να οδηγήσει σε νόθευση του ανταγωνισμού και να προκαλέσει ζημία στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, επειδή ορισμένες από τις παροχές που προσφέρονται από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών θα μπορούσαν επίσης να προσφερθούν σε διασυνοριακό επίπεδο. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν υπάρχει κανένα κατώφλιο και κανένα ποσοστό κάτω από το οποίο θα μπορούσε κανείς να παραδεχτεί ότι δεν προκαλείται ζημία στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Ούτε η σχετικά αμελητέα έκταση της ενίσχυσης, αλλά ούτε και το σχετικά αμελητέο μέγεθος της ευνοούμενης επιχείρησης δεν αποκλείουν συγκεκριμένα εκ προοιμίου τη δυνατότητα να προκαλείται ζημία στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών [13].

(60) Το εν λόγω μέτρο συνιστά συνεπώς ενίσχυση υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

[12] Πρβλ. υποσημείωση 10.

[13] Πρβλ. υποσημείωση 10.

V.1.3. *Ενισχύσεις που χορηγούνται στις θυγατρικές εταιρείες των δικτύων ανταλλαγής μηχανών*

(61) Η εξέταση των προβλημάτων του βιομηχανικού ή φορολογικού δικαίου στα εκάστοτε κράτη μέλη, αλλά και των καταγγελιών που υποβλήθηκαν σε συνάρτηση με τα ζητήματα αυτά από ενδιαφερόμενους τρίτους εμπίπτουν κατά βάση στις αρμοδιότητες των κρατών μελών. Στην εξεταζόμενη περίπτωση η ενίσχυση που χορηγήθηκε από τη Γερμανία είναι πάντως σε θέση να νοθεύσει τον ανταγωνισμό. Η Επιτροπή την εξέτασε ως εκ τούτου υπό το πρίσμα αυτό.

(62) Όπως υποδεικνύεται από τις τοποθετήσεις που κοινοποιήθηκαν από τους ενδιαφερόμενους, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και το KBM ενδέχεται να είχαν ως αποτέλεσμα τη διεπιδότηση των «μη βασικών δραστηριοτήτων» που άσκησαν οι θυγατρικές εταιρείες των δικτύων ανταλλαγής μηχανών.

(63) Εφόσον δεν είναι δυνατόν να στοιχειοθετηθεί πειστικά ότι υφίσταται ένας σαφής πραγματικός και νομικός διαχωρισμός μεταξύ των δραστηριοτήτων της μητρικής εταιρείας (του δικτύου ανταλλαγής μηχανών) και των αντίστοιχων δραστηριοτήτων της θυγατρικής εταιρείας, δεν αποκλείεται η πιθανότητα να έχει διοχετευθεί στη μητρική εταιρεία ένα μέρος των δημόσιων πόρων που χορηγήθηκαν ενδεχομένως στη θυγατρική εταιρεία.

(64) Για το λόγο αυτό είναι αναγκαίο να διερευνηθεί το πραγματικό και νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρονικό διάστημα από το 1994 έως το 2000 για τις υποχρεώσεις και τα προφυλακτικά μέτρα που θέσπισε η Γερμανία με σκοπό να αποφευχθεί η διεπιδότηση των θυγατρικών εταιρειών των δικτύων ανταλλαγής μηχανών.

(65) Η Γερμανία ισχυρίζεται στην τοποθέτησή της ότι υπάρχει πλήρης διαχωρισμός στο επίπεδο των στοιχείων του ισολογισμού/προϋπολογισμού, των χώρων γραφείου, της στελέχωσης με προσωπικό και των ουσιαστικών συναλλαγών μεταξύ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ωστόσο μία άλλη εικόνα.

(66) Όπως καθορίζεται στο άρθρο 12 εδάφιο 1 του LwFöG, ανάμεσα στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και τις θυγατρικές τους εταιρείες πρέπει να τηρούνται χωριστά λογιστικά βιβλία και ισολογισμοί. Η υποχρέωση αυτή φαίνεται ότι έχει τηρηθεί και ελεγχθεί από τη Βαυαρία.

(67) Τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών είναι προφανές ότι διατηρούν ιδιαίτερα στενές σχέσεις με τις θυγατρικές τους εταιρείες από λογιστική άποψη. Σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται προφανώς οι ίδιοι χώροι γραφείου. Έτσι, για παράδειγμα, το KBM, η θυγατρική εταιρεία MR Bayern GmbH και η θυγατρική εταιρεία «meinhof.de AG» έχουν την ίδια ταχυδρομική διεύθυνση και αριθμό τηλεφώνου· χρησιμοποιούν επίσης τους ίδιους χώρους γραφείου.

(68) Το LwFöG δεν επιβάλλει το διαχωρισμό των προσώπων. Πράγματι, το KBM, τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και οι θυγατρικές τους εταιρείες χρησιμοποιούν συνήθως το ίδιο προσωπικό από κοινού. Ιδίως το προσωπικό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών απασχολείται τις περισσότερες φορές από τις θυγατρικές εταιρείες. Έτσι, ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του KBM ήταν και είναι ταυτόχρονα πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της «meinhof.de AG» και ο διαχειριστής της επιχείρησης MR Bayern GmbH ήταν ταυτόχρονα διαχειριστής της εταιρείας «meinhof.de AG».

(69) Απ' ό,τι φαίνεται η Γερμανία είχε επίγνωση των στενών σχέσεων μεταξύ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών. Σε μία επιστολή του Βαυαρικού Υπουργείου Γεωργίας και Δασών του 1997 αναπτύσσονται οι βασικές αρχές, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να γίνεται ο έλεγχος των λογιστικών καταστάσεων στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών. Όπως τονίζεται ιδίως στην επιστολή, οι εργασίες οι οποίες εκτελούνται από το προσωπικό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών, εξ ονόματος των βιομηχανικών θυγατρικών εταιρειών, πρέπει να χρεώνονται με βάση τις τιμές της αγοράς ενώ πρέπει να αφαιρούνται οι εν λόγω χρηματικές αμοιβές από το «αναγκαίο κόστος» παροχής των υπηρεσιών από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, που αποτελεί και τη βάση υπολογισμού για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών.

(70) Επειδή ωστόσο δεν υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για το χρόνο εργασιών, από τα οποία θα μπορούσε να προκύψει πόσες ώρες έχουν εργαστεί οι συνεργάτες για λογαριασμό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών ή αντιστοίχως για λογαριασμό των θυγατρικών τους εταιρειών και επειδή μπορούσαν να χρησιμοποιούν τους ίδιους χώρους γραφείου, θα ήταν αδύνατο να ελεγχθεί με ακρίβεια επί πόσο χρονικό διάστημα εργάστηκαν οι συνεργάτες των δικτύων ανταλλαγής μηχανών για τις θυγατρικές εταιρείες.

(71) Αλλά και το γεγονός της αυτόματης περικοπής των κρατικών ενισχύσεων κατά 10 %, στις περιπτώσεις που ένα δίκτυο ανταλλαγής μηχανών ασκούσε μη βασικές δραστηριότητες μέσω κάποιας εμπορικής θυγατρικής του εταιρείας αποδεικνύει επίσης ότι ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων δεν μπορούσε να είναι ολοσχερής, εφόσον η ύπαρξη μίας αληθινά χωριστής βιομηχανικής θυγατρικής εταιρείας δεν θα επηρέαζε ουδόλως το «αναγκαίο κόστος», που πρέπει να καλύπτουν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών, ώστε να είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν τις βασικές τους δραστηριότητες.

(72) Το στοιχείο αυτό επιτείνεται και από το γεγονός ότι η Γερμανία καθιέρωσε το 2001 ένα σύστημα αναλυτικής καταγραφής του χρόνου εργασίας, σύμφωνα με το οποίο κάθε δίκτυο ανταλλαγής μηχανών ήταν υποχρεωμένο να καταγράφει επί ένα εξάμηνο επί πόσες ώρες είχε εργαστεί το προσωπικό για το δίκτυο ανταλλαγής μηχανών («βασικές δραστηριότητες») ή για λογαριασμό των εμπορικών θυγατρικών εταιρειών («μη βασικές δραστηριότητες»). Το σύστημα αυτό καθιερώθηκε για να διαπιστώνεται επί πόσο χρονικό διάστημα από το χρόνο εργασίας τους είχαν απασχοληθεί οι συνεργάτες των δικτύων ανταλλαγής μηχανών με «μη βασικές δραστηριότητες». Η καθιέρωση ενός τέτοιου μηχανισμού αποτελεί όμως και την έμμεση απόδειξη που θεμελιώνει την παραδοχή στην οποία είχε καταλήξει η Επιτροπή ότι πριν από το 2001 δεν υπήρχε κανένας πλήρης προσωπικός και ουσιαστικός διαχωρισμός.

(73) Αλλά και οι διαφημίσεις στον τύπο και στις σελίδες του Διαδικτύου γίνονταν από κοινού και όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία οι εμπορικές θυγατρικές εταιρείες χρησιμοποιούσαν σε μεγάλη έκταση το λογότυπο των δικτύων ανταλλαγής μηχανών. Έτσι, για παράδειγμα, η θυγατρική εταιρεία «meinhof.de AG» χρησιμοποιούσε το λογότυπο «MR» –δηλαδή το λογότυπο των δικτύων ανταλλαγής μηχανών– στα έντυπα των παραγγελιών της, στις πληροφορίες για τα μέλη της και στην ιστοσελίδα της στο Διαδίκτυο. Στις ανακοινώσεις που γίνονταν στον τοπικό τύπο, οι αναγνώστες δεν μπορούσαν να διακρίνουν ανάμεσα στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και τις θυγατρικές τους εταιρείες. Δεν είναι επίσης σαφές με ποιο τρόπο γινόταν ο επιμερισμός του κόστους διαφήμισης μεταξύ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών.

(74) Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η Γερμανία δεν διέθετε ένα σύστημα το οποίο ήταν σε θέση να αποκλείσει αποτελεσματικά εκ των προτέρων τη διεπιδότηση μεταξύ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών. Συνεπώς, δεν είναι επίσης δυνατόν να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ένα μέρος των κρατικών ενισχύσεων που εισέπραξαν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών ή το KBM να διοχετεύθηκε στις θυγατρικές τους εταιρείες –για παράδειγμα, υπό τη μορφή της δωρεάν διάθεσης προσωπικού ή της παροχής υπηρεσιών ή της χρέωσής τους σε τιμές κατώτερες από την τιμή της αγοράς.

(75) Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί εάν ένα τέτοιο στοιχείο ενίσχυσης υπέρ των θυγατρικών εταιρειών είναι ενδεχομένως τόσο αμελητέο, ώστε να μην είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι συνιστά κρατική ενίσχυση, βάσει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

V.1.4. *Παροχή υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση γενικού οικονομικού συμφέροντος*

(76) Όσον αφορά την επιφύλαξη που εξέφρασε η Γερμανία στο πλαίσιο της τοποθέτησής της, ότι το εξεταζόμενο μέτρο δεν είναι δυνατόν να υπαχθεί στον ορισμό των ενισχύσεων, βάσει της απόφασης που εξέδωσε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση Altmark Trans GmbH und Regierungspräsidium Magdeburg [14], η Επιτροπή παραπέμπει στο γεγονός ότι δεν πληρούνται εκ προοιμίου όλες οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην απόφαση Altmark. Πρώτον, η διαμεσολάβηση μηχανημάτων και εργατικού δυναμικού μεταξύ των γεωργών, όπως αναπτύχθηκε προηγουμένως, συνιστά ομαλή οικονομική δραστηριότητα και δεν αποτελεί επομένως παροχή υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση γενικού οικονομικού συμφέροντος, η οποία συμβαδίζει με ακριβώς καθορισμένες υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Δεύτερον, δεν έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων οι παράμετροι, με βάση τις οποίες υπολογίζεται το ύψος των αντισταθμιστικών πληρωμών. Τρίτον, η Γερμανία δεν έχει αποδείξει ότι το ύψος των αντισταθμιστικών πληρωμών δεν υπερβαίνει το ποσό που είναι αναγκαίο για να καλυφθεί εν μέρει ή στο σύνολό του το κόστος που προέκυψε, αν ληφθούν υπόψη οι αντίστοιχες εισπράξεις και ένα προσήκον κέρδος για την παροχή των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

V.1.5. *Ενισχύσεις στους γεωργούς*

(77) Από το μέτρο ευνοήθηκαν επίσης οι γεωργικές επιχειρήσεις. Μπόρεσαν να επωφεληθούν από τον ιστό των δικτύων ανταλλαγής μηχανών που είναι εξαπλωμένος σε όλο το κρατίδιο, ο οποίος μεσολαβεί οργανωτικά για τη διάθεση μηχανημάτων και εργατικού δυναμικού με αντάλλαγμα την καταβολή της εισφοράς μέλους η οποία δεν ανταποκρίνεται στο πλήρες κόστος ή του τέλους διαμεσολάβησης, το οποίο δεν είναι ανάλογο με το πλήρες κόστος.

(78) Η Γερμανία είχε γνωστοποιήσει ότι η ένταση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών κατά το εξεταζόμενο χρονικό διάστημα κυμαινόταν γύρω στο 50 % περίπου του «αναγκαίου κόστους». Αν ληφθεί υπόψη το συνολικό ύψος της ενίσχυσης (ποσό περίπου 5 εκατ. ευρώ ετησίως) και ο αριθμός των γεωργών, οι οποίοι ήταν σε θέση να εκμεταλλευθούν τις παρεχόμενες υπηρεσίες, όντας μέλη των δικτύων ανταλλαγής μηχανών (περίπου 100 000) οφείλει να διαπιστωθεί ότι ακόμη και στην περίπτωση που η ενίσχυση θα μεταβιβαζόταν περαιτέρω σε πλήρες ύψος στους γεωργούς το ποσό που θα εισέπραττε ο κάθε μεμονωμένος γεωργός δεν θα υπερέβαινε, κατά μέσο όρο, τα 50 ευρώ ετησίως.

(79) Όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1860/2004 της Επιτροπής, της 6ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας [15], ο οποίος βασίζεται στις εμπειρίες που έχει αποκομίσει η Επιτροπή στον τομέα αυτό, τα εξαιρετικά χαμηλά ποσά των ενισχύσεων που χορηγούνται στον τομέα της γεωργίας θεωρείται υπό ορισμένες προϋποθέσεις ότι δεν ανταποκρίνονται σε όλα τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ. Η Επιτροπή έχει ιδίως καθορίσει ότι μία ενίσχυση η οποία δεν υπερβαίνει το ποσό των 3 000 ευρώ σε περίοδο τριών ετών δεν νοθεύει, ούτε απειλεί με νόθευση τον ανταγωνισμό και δεν εμπίπτει επομένως στις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη συγκεκριμένη επιχείρηση στον αγροτικό τομέα δεν υπερβαίνει μέσα σε περίοδο τριών ετών ποσοστό 0,3 % της αξίας της γεωργικής παραγωγής ανά έτος (στην περίπτωση αυτή, το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη Γερμανία στο γεωργικό τομέα κατά το έτος 2001 ανήλθε σε 133 470 000 ευρώ).

(80) Στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1860/2004 ορίζεται ότι ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται και στις ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί πριν από την έναρξη ισχύος του, εφόσον οι ενισχύσεις πληρούν τους όρους που αναφέρονται στον κανονισμό. Στην εξεταζόμενη περίπτωση η Επιτροπή είναι της άποψης ότι οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται. Το ποσό της ενίσχυσης που καταβλήθηκε συγκεκριμένα σε κάθε μεμονωμένη επιχείρηση ήταν εξαιρετικά χαμηλό, το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε από τη Γερμανία ανήλθε μόλις σε περίπου 5 εκατ. ευρώ, ετησίως, η ενίσχυση δεν προοριζόταν για δραστηριότητες εξαρτημένες από τις εξαγωγές, αλλά ούτε και ήταν εξαρτημένη από τη χρήση εγχώριων προϊόντων σε βάρος των εισαγόμενων αγαθών, ενώ δεν ήταν καθορισμένη με κριτήριο την τιμή ή την ποσότητα των προϊόντων που διοχετεύονται στο εμπόριο. Η οικονομική ανάλυση που επιβάλλεται, σύμφωνα με τον κανονισμό έχει ήδη γίνει από την Επιτροπή, σε συνάρτηση με την απόφαση για την ενίσχυση N 145/04 [16].

[14] Πρβλ. υποσημείωση 10.

[15] ΕΕ L 325 της 28.10.2004, σ. 4.

[16] Αριθμός φακέλου C(2004) 2669 της 14ης Ιουλίου 2004 — Γαλλία — Ενίσχυση στους γαλακτοπαραγωγούς οι οποίοι υπέστησαν ζημίες λόγω της πτώχευσης της επιχείρησης Parmalat.

(81) Οφείλει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο της απόφασής της που εξέδωσε ([17]) με την οποία εγκρίνεται η μελλοντική καταβολή των εν λόγω ενισχύσεων στους γεωργούς η Επιτροπή έλεγξε το αυτό μέτρο εξετάζοντας εάν είναι συμβιβάσιμο με το κεφάλαιο 14 του κοινοτικού πλαισίου και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το μέτρο της ενίσχυσης είναι συμβιβάσιμο με τη συνθήκη ΕΚ, αν ληφθούν υπόψη οι ιδιάζουσες περιστάσεις. Όπως προκύπτει ωστόσο στην περίπτωση που εξετάζεται εν προκειμένω από την εφαρμογή των βασικών αρχών που αναπτύσσονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1860/2004, η εξέταση βάσει του κεφαλαίου 14 του κοινοτικού πλαισίου περισσεύει.

(82) Η ενίσχυση η οποία χορηγείται στους γεωργούς υπό τη μορφή της παροχής υπηρεσιών από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών σε χαμηλότερες τιμές δεν συνιστά επομένως κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

V.1.6. *Συμπέρασμα*

(83) Βασιζόμενη σε όλους τους προαναφερόμενους λόγους η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το εξεταζόμενο μέτρο συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ προς όφελος του ΚΒΜ, των μεμονωμένων δικτύων ανταλλαγής μηχανών, καθώς και των θυγατρικών τους εταιρειών. Το μέτρο δεν συνιστά ενίσχυση προς υποστήριξη των γεωργών.

V.2 **Εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ**

(84) Θα πρέπει συνεπώς να εξεταστεί εάν είναι δυνατόν να ισχύσει κάποια από τις εξαιρέσεις ή απαλλαγές από τη βασική αρχή της απαγόρευσης χορήγησης ενισχύσεων βάσει του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης ΕΚ. Στην περίπτωση του συγκεκριμένου μέτρου δεν πρόκειται ούτε για ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ, ούτε για ενισχύσεις βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης ΕΚ οι οποίες προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Ούτε όμως πρόκειται για ενισχύσεις, βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ σε συνάρτηση με τη διαίρεση της Γερμανίας. Δεν εφαρμόζονται εξάλλου ούτε οι ιδιαίτερες περιπτώσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α), β), δ) ή ε) της συνθήκης ΕΚ. Αλλά και η Γερμανία δεν επικαλέστηκε καμία από τις διατάξεις αυτές. Η μόνη εξαίρεση η οποία ενδεχομένως να εφαρμόζεται είναι το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ.

([17]) Πρβλ. υποσημείωση 4.

V.2.1. *Συμβιβάσιμος χαρακτήρας των ενισχύσεων προς το ΚΒΜ*

(85) Όπως περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 42 έως 50, παραμένει ασαφές εάν οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο ΚΒΜ εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δεν συνδέονται με συγκεκριμένες επενδύσεις, αλλά ούτε και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001. Ούτε εξάλλου προβλήθηκε το επιχείρημα ότι πρόκειται για άλλες επιλέξιμες δραστηριότητες.

(86) Με βάση την πάγια νομολογία η χρηματοδοτική ενίσχυση η οποία χορηγήθηκε στο ΚΒΜ θα πρέπει ως εκ τούτου να θεωρηθεί ότι ανήκει στις λειτουργικές ενισχύσεις που δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά ([18]), εφόσον οι πόροι δεν μεταβιβάστηκαν περαιτέρω στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και υπερβαίνουν τα ανώτατα ποσά που καθορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

V.2.2. *Συμβιβάσιμος χαρακτήρας των ενισχύσεων προς τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και τις θυγατρικές τους εταιρείες*

(87) Όπως εκτέθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις 42 έως 60, τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και οι θυγατρικές τους εταιρείες αποκόμισαν πλεονεκτήματα από τις υπηρεσίες που τους προσέφερε το ΚΒΜ υπό τη μορφή της παροχής συμβουλών, αλλά και των μέτρων περαιτέρω κατάρτισης και επιμόρφωσης του προσωπικού για λογαριασμό τους. Τα μέτρα αυτά πρέπει να υπαχθούν στις ενισχύσεις για σκοπούς επαγγελματικής εκπαίδευσης, βάσει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 68/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση ([19]). Στο θέμα των υπηρεσιών παροχής συμβουλών εφαρμόζεται ενδεχομένως ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 70/2001. Οι πληροφορίες που διαβίβασε η Γερμανία στην Επιτροπή δεν επαρκούν όμως για να αξιολογηθεί κατά πόσο τηρήθηκαν οι διατάξεις των προαναφερόμενων κανονισμών.

(88) Σε ό,τι αφορά τις χρηματοδοτικές συνεισφορές που μεταβιβάζονται απευθείας από το ΚΒΜ στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών ισχύουν, τηρουμένων των αναλογιών, οι σκέψεις που αναλύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 85 και 86. Συνεπεία της ανεπαρκούς οριοθέτησης ανάμεσα στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και τις θυγατρικές τους εταιρείες δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να έχει παρακρατηθεί από τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών ένα μέρος της ενίσχυσης και να έχει ενδεχομένως μεταβιβαστεί περαιτέρω στις θυγατρικές εταιρείες.

([18]) Πρβλ. υποσημείωση 11.

([19]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 20. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 363/2004 (ΕΕ L 63 της 28.2.2004, σ. 20).

(89) Η Γερμανία χορήγησε από την άλλη πλευρά στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι ένα μεγάλο μέρος της ενίσχυσης μεταβιβάστηκε πράγματι περαιτέρω στους γεωργούς. Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι οι πληρωμές που κατέβαλε η Βαυαρία στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών μέσω του ΚΒΜ μεταβιβάστηκαν περαιτέρω στους γεωργούς, εφόσον ανταποκρίνονται στο μέσο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών σύμφωνα με τα στοιχεία που χορηγήθηκαν από τη Γερμανία.

(90) Από τα προαναφερόμενα συνεπάγεται ότι οι πληρωμές οι οποίες υπερβαίνουν τα ποσά που υπολογίζονται με βάση το μέσο κόστος για την αντίστοιχη παροχή υπηρεσιών, υπερβαίνουν αποδεδειγμένα τα ποσά που μεταβιβάστηκαν περαιτέρω στους γεωργούς και υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό των 100 000 ευρώ ανά δικαιούχο σε χρονική περίοδο τριών ετών, το οποίο καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 θεωρείται ότι συνιστούν ενισχύσεις για σκοπούς λειτουργίας οι οποίες δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

V.3. **Επιλογή του ΚΒΜ**

(91) Όπως προβλέπει ο βαυαρικός νόμος για την προώθηση της γεωργίας, μόνο μία τέτοια οργάνωση είναι δυνατόν να αναγνωριστεί και να υποστηριχθεί στη Βαυαρία. Η αναγνώριση του ΚΒΜ είχε ήδη γίνει το 1972. Όπως ανακοίνωσε η Γερμανία στο πλαίσιο των παρατηρήσεών της, πρόκειται για ένα οργανισμό αλληλοβοήθειας των γεωργών της Βαυαρίας ο οποίος καταλαμβάνει ιδιαίτερη θέση, επειδή δεν υπάρχουν συγκρίσιμα θεσμικά όργανα με τα οποία θα μπορούσε να αντιπαρατεθεί στο πλαίσιο του ανταγωνισμού.

(92) Η επιλογή του ΚΒΜ δεν φαίνεται συνεπώς εκ πρώτης όψεως να αντιβαίνει στις κοινοτικές διατάξεις οι οποίες ισχύουν στο πεδίο του συντονισμού των διαδικασιών για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Η Επιτροπή επιφυλάσσεται ρητά να προβεί σε περαιτέρω ανάλυση του μέτρου, υπό το πρίσμα των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις.

VI. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

(93) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Γερμανία έθεσε παράνομα σε εφαρμογή το μέτρο το οποίο αποτελεί αντικείμενο της παρούσας απόφασης παραβιάζοντας με τον τρόπο αυτό το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ. Βασιζόμενη στους λόγους που αναπτύχθηκαν προηγουμένως, η Επιτροπή υποστηρίζει την ακόλουθη άποψη:

(94) Η ενίσχυση η οποία χορηγήθηκε στους γεωργούς υπό τη μορφή των υπηρεσιών διαμεσολάβησης κατά τη διάθεση μηχανημάτων και εργατικού δυναμικού δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

(95) Η ενίσχυση που χορηγήθηκε στο ΚΒΜ δεν είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, εφόσον δεν μεταβιβάστηκε περαιτέρω στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών. Από τη Γερμανία πρέπει επομένως να ζητηθεί να προβεί σε ανάκτηση των εν λόγω ενισχύσεων οι οποίες δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 14 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, εφόσον οι ενισχύσεις αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

(96) Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και τις θυγατρικές τους εταιρείες δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, εφόσον δεν μεταβιβάστηκαν περαιτέρω στους γεωργούς. Καθήκον της Γερμανίας είναι να αποδείξει σε ποιο ύψος μεταβιβάστηκαν περαιτέρω οι ενισχύσεις στους γεωργούς. Ως βάση υπολογισμού πρέπει να χρησιμοποιείται το μέσο κόστος των υπηρεσιών που προσέφεραν τα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών χωρίς την παρεμβολή των μηχανικών τους θυγατρικών εταιρειών, για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να ενσωματωθούν στον υπολογισμό τα ποσά τα οποία ενδεχομένως απέφεραν όφελος στις θυγατρικές τους εταιρείες.

(97) Η Γερμανία πρέπει να κληθεί να προβεί σε ανάκτηση των ενισχύσεων που δεν είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, εφόσον οι ενισχύσεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 69/2001,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές που χορήγησε η Γερμανία στους γεωργούς της Βαυαρίας μέσω των δικτύων ανταλλαγής μηχανών της Βαυαρίας υπό τη μορφή της επιδότησης για την παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης κατά τη διάθεση μηχανημάτων και εργατικού δυναμικού δεν συνιστούν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Άρθρο 2

Η κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γερμανία υπέρ της ένωσης που αποκαλείται «Kuratorium bayerischer Maschinen- und Betriebshilferinge e.V.» δεν είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, εφόσον οι χρηματοδοτικοί πόροι δεν μεταβιβάστηκαν περαιτέρω στα δίκτυα ανταλλαγής μηχανών και εφόσον υπερβαίνουν ανά δικαιούχο μέσα σε χρονική περίοδο τριών ετών το ανώτατο όριο των 100 000 ευρώ που καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

Άρθρο 3

Η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε από τη Γερμανία υπέρ των δικτύων ανταλλαγής μηχανών και των θυγατρικών τους εταιρειών δεν είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, εφόσον οι χρηματοδοτικοί πόροι δεν μεταβιβάστηκαν περαιτέρω σε γεωργούς με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία που ήταν υποχρεωμένη να προσκομίσει η Γερμανία βάσει του άρθρου 4 και εφόσον η ενίσχυση υπερβαίνει ανά δικαιούχο μέσα σε χρονική περίοδο τριών ετών το ανώτατο όριο των 100 000 ευρώ που καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001.

Άρθρο 4

Για τους σκοπούς του καθορισμού της ενίσχυσης που κατονομάζεται στα άρθρα 2 και 3 η οποία δεν είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, η Γερμανία προσκομίζει τον υπολογισμό του μέσου κόστους των υπηρεσιών που έχουν παρασχεθεί στους γεωργούς από δίκτυα ανταλλαγής μηχανών τα οποία δεν έχουν εμπορικές θυγατρικές επιχειρήσεις.

Άρθρο 5

Η Γερμανία λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν παράνομα στους δικαιούχους.

Η ανάκτηση διενεργείται πάραυτα και βάσει των οικείων διατάξεων του εθνικού δικαίου, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. Οι προς ανάκτηση ενισχύσεις περιλαμβάνουν και τους τόκους από την ημερομηνία της καταβολής της ενισχύσεως μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής ανάκτησής της. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται βάσει του κεφαλαίου V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ([20]).

Άρθρο 6

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2004.

Για την Επιτροπή
Mariann FISCHER BOEL
Μέλος της Επιτροπής

([20]) ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1.